Настала субота 21 червня 1941 року. Моя мати, Марія Миколаївна, з іншими жінками готувала святкові блюда на випускний вечір, а ми, випускники (то був перший випуск десятикласників колишньої Могилівської семирічної, а тепер Дунаєвецької середньої школи № 4), зранку допомагали вчителям виписувати атестати, а потім почали прибирати спортивний зал, де і мав відбутися святковий випускний вечір.

Спортивний зал займав приміщення колишньої Могилівської православної автокефальної церкви. У тридцятих роках спочатку церкву зачинили на замок, а батюшку кудись відправили (одні говорили, що старий сидить у в'язниці, інші — заслали його аж у далекий Сибір). Потім церкву перетворили у комору, де зерно повністю зіпсувалося (згоріло). Пару років церква пустувала, була зачинена, поки нею не зацікавилися фізкультурники, вірніше, їхня районна організація.

Найперше, з церкви скинули дзвони, позолочені хрести, завалили прекрасну баню, а стелю у тому місці забили дошками. А на дзвіниці на товстій металевій трубі приладнали величезне сталеве коромисло, по якому рухався трос із розгорнутим парашутом. Кругом дзвіниці, на рівні дверей, обладнали круговий дерев'яний майданчик, з якого і плигали хлопці і дівчата, тягнучи до землі великий білий парашут.

Між іншим, під час тимчасової окупації німцями містечка той же інженер, який розвалив церкву, на вимогу населення відбудував дзвіницю у гіршому варіанті, і церква знову почала діяти, правда, вже без бані, без різьбленого по дереву, позолоченого іконостаса. Та й святі тепер намальовані не першокласними художниками, не відчувається тої величної святості, що була до погрому. Отже, як увійти до теперішньої церкви (а тоді — до спортзалу), то над правими боковими дверима була, здається, колись намальована велика кольорова картина "Таємна вечеря" (Ісус Христос із своїми учнями). Тепер на тому місці зображено в'їзд Ісуса Христа в Ієрусалим.

Картину "Таємна вечеря", як обладнували спортзал, разом з іншими іконами, що ними були розмальовані церковні стіни, забілили вапном. Та вапно місцями пообсипалося, і то там, то сям виглядали покалічені голови святих, хрести, руки, ноги, книги чи якісь невідомі сучасним людям предмети.

А в "Таємній вечері" вапно не забілило лише голову Ісуса, і він згори суворо дивився на нас, ніби осуджував за те, що ми, молоді, не поважали святинь і законів своїх батьків, дідів, що грали м'яча, стріляли з малокаліберної гвинтівки у цьому, для багатьох людей, святому місці.

Над тими дверима, нижче голови Бога, хлопці забили товстого цвяха і на нього почепили велике панно — "Йосиф Віссаріонович Сталін і діти". Темний закуток зразу ніби посвітлішав: адже на кольоровій картині було дуже багато яскравих квітів, а серед них — вождь і діти у піонерських червоних краватках. Те панно директор школи позичив на випускний вечір у фабричному клубі.

В іншому клубі випросили на свято гіпсовий бюст Сталіна, а також високу дерев'яну тумбу для нього.

Ми прилаштували під уже згаданим панно тумбу, висадили на неї білий бюст вождя, а дівчата нанесли живих квітів у слоїках, і куток вийшов по-партійному святковим, хоч і суворо дивився зверху на нашу метушню справжній господар цієї величної архітектурної споруди.

Надвечір у центрі залу розставили столи, які позносили із класних кімнат, змайстрували лави із дощок, для почесних гостей (вірніше, для начальства) приготували кілька десятків стільців, помили підлогу і зачинили приміщення. Ключ занесли директору школи.

Майже весь вечір і ніч ми блукали містечком, у невеликому парку біля клубу суконної фабрики співали народних і тодішніх пісень, прощалися з рідними вулицями, бо знали, що на нас чекає невідоме і

дуже суворе завтра. У кожного були мрії, але ніхто не відав, чи здійсняться вони. Бо у тодішньому міжнародному повітрі сильно пахло грозою, грозою ураганною.

Під ранок забрели у лікарняний парк, а з нього, мимо ставків, через густі зарослі, вийшли у поле (тепер тут ціле селище!). Росла там густа пшениця. Ми нарвали цілі оберемки червоних маків, синіх волошок, грициків, інших польових квітів. Вже почало світати, як потомлені повернулися до школи.

А мимо школи, по шосе, йшли та йшли солдати, кіннота тягла гармати на Кам'янець-Подільський. Нас це не дуже дивувало, тому що цим шляхом вічно проходили радянські війська. Бо ж не так далеко був кордон з Румунією і колишньою Польщею.

Директор школи вже був на роботі, похвалив за квіти. Взяли у нього ключ і пішли до спортзалу, щоб квітами прибрати ще один темний куток, закрити ними ліві бічні двері. То було десь о восьмій ранку.

Відчинили масивні двері, увійшли у приміщення. Котрась із дівчат злякано зойкнула:

— Ой?! Що це?!

Усіх нас поставило стовпами! І було чого: на підлозі лежало величезне панно, на якому був зображений товариш Сталін з дітьми, а біля столів валявся бюст вождя з відбитою головою і надщербленим носом. І на все те якось по-змовницькому зверху із стіни над дверима дивився Ісус Христос.

Покликали директора школи. Той спокійно сприйняв пригоду (ми дуже любили за витримку Оскара Йосиповича Гернштетера), усміхнувся:

— Занесіть ці шматки до мене у кабінет. Ми їх склеїмо, побілимо олійною фарбою і поставимо бюст на тумбі перед школою. А клубу відшкодуємо збитки.

І тільки я вийшов із спортзалу з шматками побитого бюста вождя, як побачив свою матір і ще кількох жінок, що бігли мимо кіннотників і голосили на всю вулицю:

— Війна, дітоньки, війна!!!

Мама припала до мене, почала обіймати, цілувати і так страшно ридала, що і я не стримався, а з рук випали гіпсові черепки...